

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра педагогічної та вікової психології

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
Афективна психогенеза особистості
підготовки Бакалавра

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «Афективна психогенеза особистості»
підготовки бакалавр

Розробник: Остапйовський О. І., кандидат психологічних наук, доцент
кафедри педагогічної та вікової психології

Гарант ОПП «бакалавр психології» Мудрик А. Б.

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри
педагогічної та вікової психології
протокол № 6 від 26 серпня 2026 р.**

Завідувач каф проф. ГОШОВСЬКИЙ Я.О.

© Остапйовський О. І., 2026

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія ОПП Психологія Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Нормативний
Кількість годин/кредитів:		Рік навчання – 3
		Семестр – 5
		Лекції – 10 год
		Практичні (семінарські) – 20 год
		Самостійна робота – 110 год
ІНДЗ: є	Консультації – год	
		Форма контролю: залік
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові – **Остапівський Олександр Ігорович**

Науковий ступінь – **кандидат психологічних наук**

Вчене звання –

Посада – **старший викладач кафедри педагогічної та вікової психології**

Контактна інформація: тел. 0991984019,

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Силабус вибіркового освітнього компонента «Афективна психогенеза особистості» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти бакалавр рівня.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Метою освітнього компоненту «Афективна психогенеза особистості» є формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про закономірності становлення та розвитку афективної (емоційно-почуттєвої) сфери особистості в онтогенезі, а також про її роль у регуляції поведінки, мотивації та соціальній адаптації людини.

Освітній компонент спрямований на розвиток здатності аналізувати емоційно-чуттєві прояви людини з позицій сучасних психологічних теорій і

застосовувати отримані знання у практичній діяльності психолога, педагога, психотерапевта.

Завдання освітнього компонента:

Основні завдання освітнього компоненту полягають у формуванні в здобувачів освіти знань, умінь і навичок щодо:

Теоретичної підготовки:

- розкриття сутності понять афект, емоція, почуття, настрої, емоційна регуляція;
- засвоєння основних теорій афективного розвитку (психоаналітичної, когнітивної, гуманістичної, нейропсихологічної тощо);
- Зрозуміння вікових закономірностей афективної психогенези особистості від народження до старості.

Аналітико-пізнавального рівня:

- аналіз вікових особливостей афективної сфери особистості;
- виявлення взаємозв'язку між афективним, когнітивним і вольовим розвитком;
- інтерпретація афективних проявів у контексті особистісного та соціального розвитку.

Практичного рівня

- використання знань про афективний розвиток у психодіагностиці, консультуванні та педагогічній практиці;
- розроблення рекомендацій щодо емоційного виховання та розвитку емпатії;
- застосування методів саморегуляції та підтримки емоційного благополуччя.

Рефлексивного рівня:

- формування навичок емоційної саморефлексії;
- розвиток етичної культури професійного спілкування;
- усвідомлення власних афективних механізмів і шляхів їх оптимізації.

Очікувані результати навчання:

Після опанування курсу здобувач освіти повинен:

- знати основні концепції афективної психогенези та закономірності розвитку емоційної сфери;
- уміти аналізувати афективні стани особистості в різні вікові періоди;
- володіти навичками використання психодіагностичних методик дослідження емоційно-чуттєвої сфери;
- бути здатним застосовувати знання у практиці психологічної допомоги, освіти та психотерапії.

3. Soft skills

1. Комунікативні навички

- уміння виражати власні емоції адекватно ситуації спілкування;
- навички активного слухання, емпатійного розуміння співрозмовника;

- здатність до конструктивної міжособистісної взаємодії та ненасильницької комунікації.,-

2. Емоційний інтелект

- усвідомлення та розпізнавання власних і чужих емоцій;
- розвиток навичок емоційної саморегуляції;
- здатність до емоційної стійкості в стресових чи конфліктних ситуаціях.

3. Критичне та аналітичне мислення

- уміння аналізувати афективні стани та поведінку людини;
- здатність розпізнавати когнітивні спотворення в емоційній сфері;
- формування навичок психологічного аналізу емоційних проявів у контексті розвитку особистості.

4. Командна робота та лідерство

- здатність ефективно співпрацювати у групових формах навчання та дослідження;
- уміння брати відповідальність за спільне рішення;
- розвиток навичок емоційної підтримки колег та створення позитивного мікроклімату.

5. Саморефлексія та саморозвиток

- усвідомлення власних емоційних реакцій і їхнього впливу на професійну діяльність;
- розвиток навичок емоційної гігієни та профілактики емоційного вигорання;
- здатність до побудови особистої траєкторії професійного зростання через роботу з емоційною сферою.

6. Етична та соціальна відповідальність

- дотримання етичних норм у роботі з емоційними проявами інших людей;
- формування толерантності до різних форм емоційного вираження;
- розвиток почуття соціальної відповідальності у сфері психологічної та педагогічної взаємодії.

IV. Структура освітнього компонента

Назва змістовних модулів і тем	Усього	Лек.	Практичні	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Тема 1. Предмет і завдання курсу «Афективна психогенеза особистості».	12	2		10		
Тема2. Теоретичні підходи до афективної сфери (психоаналіз, гуманістична психологія, когнітивно-	12	2		10		

поведінкова школа, нейропсихологічний підхід).						
Тема 3. Етапи афективної психогенези в онтогенезі.	10	2		8		
Тема 4. Афективні стани та їхня роль у регуляції поведінки.	10	2		8		
Тема 5. Соціокультурні чинники розвитку афективної сфери.	10	2		8		
Тема 6. Афективні процеси в онтогенезі (дитячий вік).	10		4	8		ДС, ДБ, ТР, РЗ/К, РМГ, Р 16
Тема 7. Афективні стани у підлітковому віці.	10		2	8		ДС, ДБ, ТР, РЗ/К, РМГ, Р 8
Тема 8. Афективна сфера юнацького віку.	10		2	8		ДС, ДБ, ТР, РЗ/К, РМГ, Р 8
Тема 9. Афективні механізми у дорослому віці.	9		2	8		ДС, ДБ, ТР, РЗ/К, РМГ, Р 8
Тема 10. Психодіагностика афективної сфери..	9		2	8		ДС, ДБ, ТР, РЗ/К, РМГ, Р 8
Тема 11. Афекти у критичних та кризових ситуаціях.	9		2	8		ДС, ДБ, ТР, РЗ/К, РМГ, Р 8
Тема 12. Культура і соціальні чинники афективної психогенези.	9		2	7		ДС, ДБ, ТР, РЗ/К, РМГ, Р

						8
Тема 13. Афективні порушення.	9		2	7		ДС, ДБ, ТР, РЗ/К, РМГ, Р 8
Тема 14. Розвиток емоційної компетентності.	9		2	7		ДС, ДБ, ТР, РЗ/К, РМГ, Р 8
Видит підсумкових робіт						Бал
ІНДЗ						20
Всього годин/Балів	150	10	20	120		100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

V. Політика оцінювання

1. Політика викладача щодо здобувачів освіти

Відвідування лекційних і практичних занять є **обов’язковим**. Активна участь у практичних заняттях, дискусіях, рольових вправах та презентаціях впливає на підсумкову оцінку.

Допускається відсутність не більше **20 % занять** за поважних причин із подальшим відпрацюванням матеріалу. Самостійна робота виконується відповідно до встановленого графіка. Несвоєчасне подання завдань без обґрунтованої причини знижує бал.

2. Політика щодо академічної доброчесності

Здобувачі освіти зобов’язані дотримуватися принципів **академічної доброчесності**, визначених Законом України «Про освіту» та Кодексом академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки.

Порушеннями вважаються:

- плагіат, самоплагіат, фабрикація або фальсифікація даних;
- списування під час модульного чи підсумкового контролю;
- несанкціоноване використання штучного інтелекту без посилання;
- передача власних робіт іншим здобувачам.

Зафіксовані порушення ведуть до **анулювання результатів роботи** та повторного виконання завдання без права підвищення оцінки.

3. Політика щодо дедлайнів та перескладання

Усі письмові та практичні завдання мають бути здані до **визначеного дедлайну**.

Затримка без поважної причини призводить до зниження оцінки на **10 % за кожен день прострочення** (але не більше ніж на 50 %). Перескладання модульного контролю можливе **один раз** протягом семестру за погодженням з викладачем.

Повторне складання підсумкового контролю (заліку / іспиту) здійснюється згідно з Положенням про організацію освітнього процесу у ВНУ.

4. Визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті

Результати, здобуті в межах **неформальної чи інформальної освіти**, можуть бути **зараховані** за рішенням кафедри за умови підтвердження їх відповідності результатам навчання даного освітнього компонента (сертифікат, програма курсу, результати тестування тощо). Рішення ухвалюється на основі поданої здобувачем заяви та підтвердних документів.

5. Можливість отримання додаткових (бонусних) балів

Здобувачі можуть отримати до **10 додаткових балів** за:

- участь у наукових конференціях, круглих столах або вебінарах із психології емоцій;
- підготовку аналітичного есе чи міні-дослідження з теми курсу;
- волонтерську діяльність у сфері психологічної підтримки (підтверджену документально);
- участь у міждисциплінарних освітніх ініціативах (наукові гуртки, психологічні тренінги тощо).

VI. Підсумковий контроль

Із вибірових освітніх компонентів форма контролю – залік. Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Артеменко Л. П. Психогенеза емоцій та почуттів особистості : монографія. - Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2019. - 312 с.
2. Бондаренко О. Ф. Психологія особистісного розвитку : навч. посіб. - Київ : Академвидав, 2020. - 288 с.
3. Власова О. І. Емоційний інтелект у структурі особистості : монографія. - Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2019. - 264 с.
4. Вознесенська О. Л. Афективна регуляція поведінки у підлітковому віці : монографія. - Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2022. - 224 с.
5. Гуменюк О. В. Психологічна зрілість і розвиток емоційної сфери особистості : монографія. - Тернопіль : ТНПУ, 2018. - 310 с.
6. Дерев'янка С. П. Психологія емоційного інтелекту : навч.-метод. посіб. - Ніжин : НДУ імені М. Гоголя, 2023. - 156 с.
7. Журавльова Н. А. Афективна регуляція діяльності : теорія та практика : монографія. - Київ : Логос, 2021. - 208 с.
8. Климчук В. О. Психологічна стійкість особистості : сучасні підходи та емпіричні дослідження. - Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2022. - 198 с.
9. Кузікова С. Б. Емоційний розвиток дитини в освітньому середовищі : монографія. - Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. - 260 с.
10. Лозова О. М. Емоційна компетентність педагога як чинник професійного становлення : монографія. - Полтава : ПНПУ, 2019. - 230 с.
11. Мафтин Л. В. Психологічна концепція розвитку емоційного інтелекту особистості : монографія. - Чернівці : ЧНУ, 2024. - 280 с.
12. Малхазов О. Р. Розвиток емоційної стійкості особистості : монографія. - Київ : ІТІ НАПН України, 2022. - 192 с.
13. Панько Т. В. Психологія афектів : навч. посіб. - Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. - 180 с.
14. Перепелюк Т. Д. Емоційний інтелект: емпатійний дискурс // Психологічний часопис. - 2023. - № 3. - С. 55–62.
15. Родченко Л. І. Розвиток емоційної стійкості особистості // Психологія. - 2023. - Вип. 1(43). - С. 40–48.
16. Савчин М. В. Психогенетичні основи духовного розвитку особистості : монографія. - Івано-Франківськ : ПНУ, 2019. - 270 с.
17. Слободянюк О. М. Емоційна регуляція поведінки в період юності : монографія. - Харків : ХНПУ, 2020. - 188 с.
18. Шевченко С. В. Психологічні аспекти розвитку емоційної стійкості // Психологічні перспективи. - 2024. - Вип. 43. - С. 29–38.

19. Юрченко О. В. Афективна сфера особистості в контексті когнітивно-поведінкової терапії : навч. посіб. - Київ : Освіта України, 2023. - 140 с.
20. Armony J., Vuilleumier P. (eds.). The Cambridge Handbook of Human Affective Neuroscience (2nd ed.). - Cambridge : Cambridge University Press, 2023. - 672 p.
21. Barrett L. F., Lindquist K. A., Gendron M. The theory of constructed emotion : an active inference approach to affective science. - Nature Reviews Neuroscience, 2023, 24(6). - P. 349–365.
22. Dukes D., Samson A. C., Walle E. A. (eds.). The Oxford Handbook of Emotional Development. - Oxford : Oxford University Press, 2022. - 640 p.
23. Gross J. J. (ed.). Handbook of Emotion Regulation (2nd ed.). - New York : The Guilford Press, 2013. - 669 p.
24. Izard C. E. Human Emotions (Updated Ed.). - New York : Springer, 2018. - 340 p.
- Koole S. L., Webb T. L., Sheeran P. The self-regulation of emotion : a theoretical synthesis. - Psychological Bulletin, 2019, 145(3). - P. 336–365.
25. Lindquist K. A., Satpute A. B. Affective neuroscience and the construction of emotion. - Annual Review of Psychology, 2021, 72. - P. 491–517.
26. Panksepp J., Biven L. The Archaeology of Mind : Neuroevolutionary Origins of Human Emotions (Updated ed.). - New York : Norton, 2018. - 480 p.
27. Scherer K. R., Moors A. (eds.). Theories of Emotion : A Review of Progress and Promise. - New York : Routledge, 2019. - 398 p.
28. Tracy J. L., Randles D., Steckler C. The development of self-conscious emotions. - In D. Dukes et al. (eds.) Oxford Handbook of Emotional Development. - Oxford : OUP, 2022. - P. 290–308.